

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Приймальною комісією
Протокол № 5 від 29.03.2021 року
Голова Приймальної комісії

 Віктор ОГНЕВ'ЮК

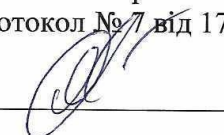
**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ**

Освітній рівень: перший (бакалаврський)
Спеціальність: 081 Право
Освітня програма: 081.00.01 Право
На основі: освітньо-кваліфікаційного рівня
молодший спеціаліст

ПОГОДЖЕНО
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

 Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри публічного та
приватного права
Протокол № 7 від 17 лютого 2021 р.

 Лілія ОРЕЛ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового випробування зі спеціальності «Право» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України.

Фахове випробування проводиться за основними дисциплінами навчального плану підготовки фахівців на базі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст».

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на третій курс спеціальності 081«Право».

Мета фахового випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» і його відповідності вимогам, що висуваються до рівня підготовки студента III курсу спеціальності «Право».

Фахове випробування проводиться у письмовій формі у вигляді комп'ютерного тесту у системі MOODLE. Передбачає виконання шістдесяти тестових завдань без використання додаткових джерел інформації. Під час виконання тесту абітурієнт не користується нотатками та не робить індивідуальних поміток.

На виконання тестових завдань відводиться 80 хвилин.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Теорії (концепції) виникнення держави. Поняття держави та її ознаки. Суверенітет держави та народу. Сутність держави. Типологія держави. Форма державного правління: поняття та структура. Монархія – форма правління. Республіка – форма правління. Загальна характеристика форми державного устрою. Унітарна держава та її ознаки. Федерація та її ознаки. Державний режим. Механізм держави: поняття та ознаки. Принципи побудови та діяльності механізму держави. Методи побудови та діяльності механізму держави. Принцип поділу державної влади та його реалізація в Україні. Інститут «стримування і протидії» - невід’ємна складова принципу поділу гілок влади. Становлення концепції «громадянського суспільства». Громадянське суспільство: поняття, ознаки та структура. Співвідношення громадянського суспільства і держави. Правова держава та її ознаки. Принципи побудови правової держави. Соціальна держава та її ознаки. Характеристика основних сучасних концепцій (теорій) держави.

Загальна характеристика теорій виникнення права. Взаємозв’язок права і держави. Поняття та ознаки права. Сутність права: загально-соціальна та класова. Цінність права: соціальна та інструментальна. Принципи права: загально-соціальні. Принципи права: загально-правові. Галузеві, міжгалузеві та принципи інститутів. Об’єктивне та суб’єктивне право. Співвідношення соціальної норми із нормою права. Поняття та ознаки норми права. Спеціалізовані норми права. Структура норми права. Співвідношення норми права і статті нормативно-правового акту. Джерело та форма права: співвідношення понять. Правовий звичай. Загальна характеристика правового прецеденту. Юридичний прецедент в Україні. Нормативний договір – форма права. Релігійний текст – форма права. Юридична доктрина – форма права. Нормативно-правовий акт: поняття та ознаки. Поняття та ознаки закону. Юридична сила закону. Система права: поняття, ознаки та структура. Співвідношення системи права і системи законодавства. Правові відносини: поняття та ознаки. Тлумачення норм права: поняття та його

відмінність від з'ясування та роз'яснення права. Правопорушення – поняття, ознаки та види. Юридична відповідальність: поняття та ознаки.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Поняття і предмет конституційного права. Метод конституційно-правового регулювання. Поняття системи конституційного права. Інститути конституційного права України. Норми конституційного права, їх структура і зміст. Джерела конституційного права України. Поняття і основні юридичні властивості Конституції України. Структура і функції Конституції України 1996 р. Поняття конституційного ладу України. Поняття державного ладу, закріпленого Конституцією України. Поняття конституційно-правового статусу особи в Україні. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні. Поняття громадянства і належність до громадянства України. Поняття прямого народовладдя. Виборчий процес і його стадії. Поняття і види референдумів в Україні. Поняття, система і види органів державної влади в Україні. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Функції і повноваження Верховної Ради України. Поняття статусу народного депутата України. Повноваження і форми діяльності народного депутата України. Загальна характеристика правового статусу Президента України. Функції та повноваження Президента України. Правовий статус Ради національної безпеки і оборони України. Поняття виконавчої влади і система її органів. Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади. Поняття виконавчої влади і система її органів. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Суди – виключні органи правосуддя в Україні. Система судів загальної юрисдикції, їх функції і повноваження. Поняття правового статусу прокуратури України. Законодавчі основи забезпечення національної безпеки України. Поняття територіального устрою України. Автономна Республіка Крим – територіальна автономія у складі України. Поняття і принципи місцевого самоврядування в Україні. Система, органи та посадові особи місцевого самоврядування в Україні.

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Предмет та метод цивільно-правового регулювання. Функції цивільного права. Принципи цивільного приватного права. Поняття та елементи цивільного правовідношення. Поняття і зміст цивільної правосуб'єктності. Правоздатність фізичних осіб. Зміст правоздатності фізичних осіб і її межі. Дієздатність фізичних осіб. Обмеження дієздатності фізичних осіб. Визнання громадянина недієздатним. Об'єкти цивільних правовідносин. Поняття й ознаки юридичної особи. Правоздатність і дієздатність юридичної особи. Порядок і способи створення юридичних осіб. Види та організаційно-правові форми юридичних осіб. Поняття та види правочинів. Умови дійсності правочинів. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину. Захист цивільних прав. Способи захисту цивільних прав. Правовий режим і об'єкти права власності народу України. Поняття і види обмежених речових прав. Обмежені речові права і право власності. Поняття та види прав інтелектуальної власності. Поняття та захист авторських прав. Патентне право. Види особистих немайнових прав. Підстави виникнення зобов'язань, їх класифікація. Виконання зобов'язань. Принципи виконання зобов'язань. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Порядок укладання договору. Поняття та види договорів у цивільному праві. Поняття, форма і зміст договору оренди/найму, довічного утримання, дарування, купівлі-продажу. Поняття та класифікація особистих немайнових прав. Інформація як особливий об'єкт цивільних прав. Поняття і види спадкування. Спадкування за заповітом та за законом. Поняття і форма заповіту. Право на обов'язкову частку у спадщині.

СІМЕЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Сім'я. Регулювання сімейних відносин. Сімейні права та обов'язки. Захист сімейних прав та інтересів. Поняття шлюбу та підстави його недійсності. Порядок державної реєстрації шлюбу. Поняття та підстави припинення шлюбу за сімейним законодавством. Підстави недійсності шлюбу. Правові наслідки недійсності шлюбу. Поняття та ознаки особистих немайнових правовідносин батьків та дітей. Визначення походження дитини

від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою та батьки якої не перебувають у шлюбі між собою. Особисті немайнові права подружжя. Спільна сумісна власність дружини та чоловіка. Підстави набуття та здійснення права спільної сумісної власності подружжя. Порядок розпорядження майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності. Особиста приватна власність дружини та чоловіка. Поняття та зміст шлюбного договору. Умови шлюбного договору. Сторони, порядок укладення та форма шлюбного договору. Підстави, порядок та правові наслідки зміни умов, розірвання, недійсності або припинення шлюбного договору. Правовий режим майна чоловіка та жінки, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою. Поняття аліментів. Розмір аліментів, обставини та види доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на дитину. Порядок стягнення аліментів на дитину (дітей) у разі виїзду одного з батьків за кордон для постійного проживання в іноземній державі. Договір про сплату аліментів на дитину (аліментний договір). Договір про припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно. Підстави виникнення зобов'язань по утриманню повнолітніми синами та дочками своїх батьків. Особливості управління майном дітей. Умови усиновлення та порядок його здійснення. Таємниця усиновлення. Особливості усиновлення повнолітніх осіб. Скасування усиновлення.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Виконавча влада як гілка державної влади та її управлінська спрямованість. Поняття адміністративного права. Поняття і сутність предмету адміністративного права. Метод адміністративного права. Принципи адміністративного права. Система і джерела адміністративного права. Адміністративне право і адміністративна реформа. Поняття та структура адміністративно-правової норми. Поняття і особливості (характерні риси) адміністративно-правових відносин. Поняття та система суб'єктів адміністративного права. Поняття, особливості та види державної служби. Поняття і види державних службовців, їх права та обов'язки. Поняття і

сутність публічного управління. Принципи та функції публічного управління. Поняття адміністративно-правових методів та їх види. Поняття адміністративного примусу. Адміністративно-запобіжні заходи. Способи забезпечення законності в публічному управлінні. Поняття адміністративного правопорушення (проступок), його ознаки. Юридичний склад адміністративного правопорушення. Поняття і ознаки адміністративної відповідальності. Поняття та мета адміністративного стягнення. Система і види адміністративних стягнень. Поняття і принципи адміністративного процесу. Структура адміністративного процесу. Адміністративні провадження: поняття, класифікація, стадії. Порядок провадження у справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження. Публічне управління у сфері економічної діяльності держави. Адміністративно-правове регулювання у сфері міжгалузевого управління. Управління соціально-культурним будівництвом. Управління у сфері внутрішніх справ. Управління закордонними справами. Організація управління юстицією.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Поняття і значення принципів кримінального права. Законодавче визначення принципів кримінального права та їх практичне значення. Чинність закону про кримінальну відповідальність в часі. Поняття закону, що усуває караність діяння, пом'якшує покарання, або іншим чином поліпшує кримінально-правове положення особи, що вчинила злочин. Чинність кримінального закону в просторі. Ознаки злочину та їх характеристика. Класифікація злочинів, її критерії і кримінально-правове значення. Поняття і значення складу злочину. Злочин і склад злочину. Ознаки складу злочину. Види складу злочину. Склад злочину і кваліфікація злочину. Поняття кваліфікації злочинів. Поняття і ознаки причинного зв'язку в кримінальному праві. Спосіб, засоби, знаряддя, обстановка, час, місце вчинення злочину і їх кримінально-правове значення. Осудність, як одна з ознак суб'єкта злочину. Поняття осудності та її зміст. Закінчений злочин. Види злочинів за моментом закінчення. Поняття і ознаки готування до злочину. Відмінність готування до злочину від виявлення наміру його вчинити. Поняття, ознаки і види замаху на

злочин. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця. Форми співучасті у злочині, критерії і значення їх виділення. Умови правомірності необхідної оборони. Поняття крайньої необхідності і умови її правомірності. Види звільнення від кримінальної відповідальності. Поняття та види кримінальної відповідальності. Поняття та підстави кримінальної відповідальності. Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти довкілля. Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти громадської безпеки, проти безпеки руху та експлуатації транспорту, проти громадського порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення, у сфері охорони державної таємниці, недоторканності держаних кордонів, забезпечення призову та мобілізації, у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань. Поняття, склад і види цього злочину. Поняття, кримінально-правова характеристика та види злочинів проти правосуддя.

ТРУДОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Поняття джерел трудового права України, форми їх виразу та класифікація. Поняття, види і правовий статус суб'єктів трудового права. Порядок укладення колективних договорів. Сторони колективного договору. Колективні трудові спори: поняття та порядок їх вирішення. Зміст колективного договору. Класифікація колективно-договірних умов. Зміст трудових правовідносин. Підстави їх виникнення. Поняття зайнятості населення. Державні гарантії на вибір виду зайнятості. Форма та зміст трудового договору. Контракт як вид трудового договору, сфера його застосування. Випробування при прийнятті на роботу. Поняття переведення на іншу роботу і його відмінність від переміщення. Види переведень на іншу роботу. Підстави розірвання трудових договорів, їх класифікація. Поняття робочого часу. Правові нормативи робочого часу. Поняття режиму робочого часу і порядок його встановлення. Поняття надурочних робіт. Обмеження

надурочних робіт і заборона залучення до них окремих категорій працюючих. Поняття часу відпочинку і його види. Поняття заробітної плати і нормування праці. Поняття системи оплати праці та її види. Поняття гарантійних виплат і доплат. Поняття компенсаційних виплат. Поняття і види дисциплінарної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність працівників. Повна матеріальна відповідальність працівників за шкоду, завдану підприємствам, установам, організаціям. Межі матеріальної відповідальності у випадках, коли фактичний розмір шкоди перевищує її номінальний розмір. Матеріальна відповідальність підприємств, установ, організацій за шкоду, заподіяну працівникам. Причини виникнення трудових спорів і шляхи їх усунення. Поняття трудових спорів і їх класифікація. Органи по розгляду індивідуальних трудових спорів і основні принципи їх організації. Розгляд трудових спорів у судовому порядку. Розгляд трудових спорів про поновлення на роботу.

ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Принципи цивільного процесуального права. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин і їх класифікація. Поняття та склад осіб, які беруть участь у справі, їх права та обов'язки. Цивільна процесуальна правоздатність і дієздатність. Процесуальна співучасть: поняття, мета, підстави та види. Права і обов'язки співучасників. Поняття належної і неналежної сторони у цивільному процесі. Умови та процесуальний порядок зміни неналежної сторони у цивільному процесі. Процесуальне правонаступництво (поняття і підстави). Поняття та види третіх осіб у цивільному процесі. Підстави і форми участі прокурора у цивільному процесі. Процесуальне становище прокурора. Підстави і види судового представництва. Повноваження представника в суді. Поняття процесуальних строків і їх значення. Види процесуальних строків. Підвідомчість цивільних спорів суду (поняття, значення, види). Поняття, значення і види підсудності цивільних справ та її відмінність від підвідомчості. Поняття і види судових витрат у цивільному процесі. Докази та доказування у цивільних справах.

Факти, що не підлягають доказуванню. Розподіл між сторонами обов'язку по доказуванню. Належність доказів і допустимість засобів доказування. Оцінка доказів. Поняття, елементи і види судових позовів.

Процесуальний порядок подання позову та наслідки його недотримання. Залишення позовної заяви без руху: підстави і правові наслідки. Стадії судового розгляду цивільних справ та їх зміст. Поняття і суть наказного провадження. Поняття і суть окремого провадження. Порядок і строк апеляційного оскарження. Процесуальний порядок і строки розгляду скарг судом апеляційної інстанції. Повноваження суду апеляційної інстанції та його ухвали. Сторони у виконавчому провадженні, їх права та обов'язки. Виконавчі документи, їх види і правове значення. Порядок розгляду справ у третейському суді.

**ОРІЄНТОВНІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ
ДО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

«ПРАВО»

Оберіть правильну відповідь.

1. Галузь права - це:

- а) сукупність якісно однорідних суспільних відносин, урегульованих нормами права;
- б) система всіх діючих норм права у державі, що характеризується єдністю та узгодженістю;
- в) сукупність норм, що регулюють якісно однорідну сферу суспільних відносин і володіють тільки їм властивим режимом правового регулювання;
- г) сукупність прийомів і способів впливу права на якісно однорідні суспільні відносини;
- д) впорядкована сукупність правових норм, яка регулює певний вид (групу) суспільних відносин.

2. Особа, яку жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином має правовий статус:

- а) іноземця;
- б) біженця;
- в) апатрида;
- г) усі варіанти правильні.

3. Громадські об'єднання за організаційно-правовою формою в Україні утворюється як:

- а) громадська організація або громадська спілка.
- б) об'єднання громадян за спільними інтересами.
- в) лише як громадські організації.
- г) лише як громадські спілки.
- д) об'єднання громадян за спільною метою.

4. До об'єктів цивільних правовідносин належить:

- а) територіальна громада;
- б) орган місцевого самоврядування;
- в) нормативно-правовий акт;
- г) майно;

д) юридична особа.

5. шлюбним договором не можуть

а) регулюватись зобов'язання по утриманню між подружжям в разі розірвання шлюбу;

б) регулюватись особисті відносини подружжя;

в) передаватись у власність одному з подружжя об'єкти нерухомості;

г) бути визначені майнові обов'язки подружжя як батьків;

д) визначатись частки на випадок поділу майна інші, ніж $\frac{1}{2}$ і $\frac{1}{2}$.

6. Відповідно до чинного Кримінального кодексу України злочин – це:

а) передбачена кримінальним законом сукупність об'єктивних ознак, що характеризують відповідне діяння як злочин;

б) передбачене кримінальним законом діяння (дія або бездіяльність);

в) передбачене кримінальним законом діяння фізичної чи юридичної особи;

г) передбачене Кримінальним кодексом України суспільно-небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину;

д) передбачена кримінальним законом сукупність об'єктивних ознак, що характеризують відповідне діяння як злочин фізичної чи юридичної особи.

7. Зміна підпорядкованості підприємства, установи, організації:

а) трансформує безстроковий трудовий договір у строковий;

б) не припиняє чинності трудового договору;

в) припиняє дію трудового договору;

г) продовжує дію трудового договору, за умови погодження цього питання із виборним органом первинної профспілкової організації;

д) вимагає переукладення трудового договору.

8. Цивільна процесуальна правоздатність - це:

а) здатність мати цивільні процесуальні права та обов'язки;

б) здатність особисто здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки;

в) здатність особисто мати і здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді;

г) здатність особисто набувати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді;

д) здатність особисто мати та набувати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Конституція України // Відомості ВВР України. 1996. №30. Ст.141.
2. Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради

УРСР (ВВР). 1990. N 31. ст.429.

3. Загальна декларація прав людини, 1948 // Офіційний вісник України. 2008. № 93. Ст.3103.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). 1984. Додаток до N 51. ст.1122.
5. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. N 25-26. ст.131.
6. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. NN 40-44. ст.356.
7. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. N 21-22. ст.135.
8. Кодекс законів про працю // ВВР. 1971. Додаток до N 50. ст. 375.
9. Бантишев О. Ф. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Загальна частина: пост. комент. та наук.-теорет. характеристика окремих положень / О. Ф. Бантишев, С. А. Кузьмін. Київ: Видавець Паливода А. В., 2010. 334 с.
10. Баулін Ю.В., Борисов В.І., Тютюгін В.І. та ін. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар. Особлива частина. 5-те вид., допов. Харків: Право, 2013. 1040 с.
11. Голубєва Н.Ю. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 840 с.
12. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. Київ: Професіонал, 2020. 520 с.
13. Короєд С. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. Київ: Професіонал, 2020. 1168 с.
14. Конституція України. Науково-практичний коментар. Станом на 20 травня 2018 р. / За заг. ред. Чижмарь К.І., Лавриновича О.В. Київ: Професіонал, 2018. 290 с.
15. Петков С. В. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 792 с.

Додаткові:

1. Адміністративне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. / Відповід. ред. В.Б. Авер'янов: Т.1: Загальна частина. Київ: Юридична думка, 2007. 591с. Т.2: Особлива частина. Київ: Юридична думка, 2009. 600 с.
2. Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк та ін.; за заг. ред. проф. Ю. П. Битяка та ін.; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Право, 2013. 624 с.
3. Волошина С. М. Трудове право України: навч. посіб. / С. М. Волошина, А. М. Соцький, В. І. Щербина; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Чернівці: Технодрук, 2015. 187 с.
4. Віхров О. П. Теорія держави і права: курс лекцій: навч. посіб. / О. П. Віхров, І. О. Віхрова; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів: Десна Поліграф, 2015. 303 с.
5. Герц А.А.. Правознавство: навч. посіб. / А. А. Герц, С. Й. Кравчук. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2017. 278 с.
6. Конституційне право України : посіб. для підгот. до іспитів / Ю. Г. Барабаш та ін. Вид. 4-те, перероб. та допов. Харків: Право, 2017. 369 с.
7. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Трубникова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 444 с.
8. Тетарчук І.В. Сімейне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: ЦУЛ, 2020.176 с.
9. Цивільне право України: Підручник. Особлива частина / За заг. ред. Р. Б. Шишки. Київ: Ліра, 2015. 1024 с.
10. Цивільне право України: Підручник. Особлива частина / За заг. ред. О.В.Дзери. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 1176 с.